

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Præcepta Pars ...

Tractatus V. Ad Præcepta II. Tabulæ De Delictis Contra Justitiam, Seu
Injusta læsione Proximi in Bonis Animæ, Vitæ seu Corporis, Famæ,
Fortunæ & c. Ac Restitutione Inde Debita

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1713

Sectio V. De homicidiis merè casualibus, & casibus ambiguæ
irregularitatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60167](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60167)

dubio homicidii voluntarii duplici Regula resolu-
tum est.

SECTIO V.

De homicidiis merè casualibus, & ca-
sibus ambigua irregularitatis.

SUMMARIUM.

163. Homicidium merè casuale quid?
164. Non est peccatum, nec restitutionem, nec ullam irregu-
laritatem inducit, usque ad n. 167.
167. Oppositum tamen sentiunt alii quoad irregularitatem.
168. Quod maxime verum est in casu; quo actio aliqua hoc
ipso prohibita est, quia cum periculo homicidii solet ef-
se conjuncta: Et casibus in Jure expressis. Ex quo.
169. Monachis, & Clericis in Sacris, seu majoribus ordinibus
constitutis graviter prohibetur usus chirurgia.
170. Ita ut si mors etiam adhibita omni cautela, & prater
intentionem merè casualiter sequatur, fiant irregu-
lares.
171. Excipitur tamen casus necessitatis.
172. Et insuper probabile est, eos etiam extra necessitatem
exercentes chirurgiam, irregularitatem non incurrere,
si sine omni eorum culpa mors sequatur.
173. Clerico vel Monacho perito, in casu saltem necessitatis
vel pietatis, non prohibetur exercitium artis medicae.
174. Unde nec peccat, nec irregularitatem incurrit, et si
aliqui prater ejus intentionem moriantur.
175. Secus si ob ejus imperitiam, vel negligentiam mors, aut
mortis acceleratio contingat.
176. Unde si Medicus aegroto etiam desperato concedat, qua-
cunque libent appetitui vitiat, etiam manifestè no-
xia, si mors notabiliter acceleretur, fit irregularis.
177. Conformiter ad praedicta resolvuntur alia, de aliis non
medicis, qui tamen potiones, vel pharmaca praebent ad
sanitatem, ad non concipiendum fetum, ejiciendam
prolem, amorem, vel odium concipiendum &c. Item
178. Vs-

178. Usque ad n. 178. *Resolvitur, in quibus casibus infirmarii, seu infirmis assistentes peccent, & irregularitatem incurrant, vel non incurrant?*

181. Usque ad n. 181. *Quando venantes, & ludentes peccent, & irregularitatem incurrant, quando non, & in illa venatione, vel lusumors alterius sequatur.*

163 **H**omicidium merè casuale etiam simpliciter involuntarium dicitur, quod sequitur ex alio-
cujus actione, vel omissione merè per accidentem, præter omnem ejus directam, vel indirectam voluntatem, vel intentionem, cum quis scilicet aliquid agit, vel omittit, unde nec prævidet, nec prævidere debet, aut etiam potest homicidium secutum, vel ejus probabile periculum: vel si quid periculum prævidisset, tamen adhibitâ diligentiam, & cautellam tale sufficienter præcavit, & exclusit. Quare homicidium merè casuale quo requirit opposita homicidio casuali mixto sub disjunctione. *Unum est: ut vel causa posita de se non sit efficax, vel periculosa respectu homicidii; quippe ex qua non soleant sequi homicidia, nisi in rarissimo casu: ut si jubeas famulum tecum equitare; isque ex improvise equo lapsus pereat; si conducas operarios ad ædificium, & ex alto aliquis lapsus intereat: si pulses campanam, & decidente malleo occidatur homo &c. inde enim est, quod illud periculum non prævideas, nec prævidere debeas, & sapissime prævidere non possis; & circa hoc homicidium casuale non potest esse dubium, vel de peccato, vel de restitutione, vel de irregularitate, nisi apud infirmamentem. Alterum est: vel si causa posita aliquo modo periculosa sit, ideoque periculum aliquod homicidii*

homicidii prævideas, tamen sufficienti cautelâ & diligentia illud periculum cavere, & excludere conatus es, ut si venator adhibitâ cautelâ, tamen profera hominem occidat, fortè ex improvîso intervenientem. Idemque de Medico, Chirurgo &c. Et circa hoc non levis est difficultas, & controversia.

ASSERTIO VI.

Homicidium merè casuale, & simpliciter in-¹⁶⁴ voluntarium, quippe nullo modo prævisum, vel sufficienter præcautum, nec peccatum, nec restitutionem, neque ullam inducit irregularitatem: excepto probabilius solo casu, quo actio aliqua eâ ipsâ ratione illicita, seu prohibita est, quod cum periculo homicidii conjuncta esse soleat. Hæc quoad peccatum, & restitutionem est omnium, & clara ex terminis, cum nihil possit esse peccatum, nisi voluntarium: nihil autem voluntarium, nisi præcognitum: atqui homicidium merè casuale supponitur aut nullo modo præcognitum, ut sufficienter præcautum, adeoque minimè volitum. Quoad irregularitatem autem est communissima, & secunda Sententia DD. apud Filiucium *tr.* 20. c. 3. q. 8. Laym. *ait c.* 10. n. 1. & 3. Dian. *p.* 4. *tr.* 2. à *ref.* 20. Claritatis gratia ostendo breviter.

I. Dans operam rei licitæ adhibita omni diligen-¹⁶⁵ tia, ne sequatur homicidium, si tamen præter omnem intentionem, & supra diligentiam tuam sequatur, nullam sine dubio incurrit irregularitatem ex claro Jure *c. dilectus, & seqq.* Ratio est: quia hoc homicidium est omnino inculpabile, & involuata-

luntarium, ut supponitur in terminis; ergò nullam potest inducere pœnam. Exempla obvia sunt Venatore, Medico, Chirurgo, & similibus omnem diligentiam adhibentibus, & tamen præter omnem intentionem occidentibus.

166 II. Etiam dans operam rei illicitæ, omnem tamen adhibens diligentiam cavendi homicidium, si præter ejus intentionem sequatur mors, non erit irregularis, nisi in casu dicto. Ita *Antib. cit. communiter*. Ratio est; quia licet talis peccet exercendo opus illicitum, propter quod irregularitas decreta est, homicidium tamen inde secutum est ei etiamnum simpliciter involuntariū, & inculpabile, cum de eo vel non cogitavit, vel si cogitavit, debitam cavendi diligentiam adhibuit; ergò non inducet ullam irregularitatem; quia in Jure nihil de hoc decretum est (excepto casu prædicto, mox explicando,) v. g. si fur equum furtivum noctu abducens, omni diligentia, & cautela adhibita, tamen conculcet fortè infantem, vel hominem ebrium in via jacentem. Similis casus habetur in *c. quantum dist. 50.* jam supra allatus *Regula 2. fin.*

167 III. Contrarium tamen sentiunt ipse D. Thomæ cum suo Cajetano 2. 2. *sect. 64. a. 8.* Sylv. *verbi homicidium 2. Reg. 3.* Covar. multique alii Canonistæ apud Laym. *lib. 3. de Fust. tr. 3. p. 3. c. 10. n. 1.* nimirum omne homicidium casuale, quantumvis involuntarium ex opere illicito inducet irregularitatem. Probant *ex c. delict. c. Joan. Et ult. de homicid.* ubi decernitur semper, eum, qui dando operam rei illicitæ adhibita debita diligentia ho-

homicidium facit, incurrere irregularitatem; cum hunc SS. Canones expressè non excipiant: quod argumentum licèt non apud Dialecticos, tamen apud Canonistas valere, ait Navar. c. 27. n. 238. sed facilè & hoc argumentum neque apud Canonistas valere in proposito debere, quia irregularitas non incurritur, nisi in casibus jure expressis, ideò non valet argumentum à sensu contrario ad incurrendam irregularitatem, præsertim hac in materia tam odiosa, nisi & ipsum exprimeretur in Jure: atqui nullo Jure generatim exprimitur casuale homicidium involuntarium, adhibitâ debitâ diligentâ secutum ex opere illicito; licèt hoc expressè etiam non excipiat: ergo. Sic *Filliac. Laym. cit.*

IV. Communis autem, & vera mihi exceptio **168** est, dans operam rei illicitæ adhibitâ omni debitâ diligentâ, unde tamen præter intentionem omnino involuntarium sequitur homicidium, irregularitatem incurrit, solo illo casu, quo actio aliqua illicita, & prohibita in Jure est hoc ipso, quòd sit periculosa ad homicidium causandum, adeoque in casu Jure expresso. Exprimitur autem in Jure casus Chirurgi per sectionem, vel ustionem, & alia aliqua de quibus, & añexis quibusdam dubiis do breviter.

§. I.

Chirurgus.

1. Certum est Monachis, & Clericis in Sacris **169** constitutis jure Canonico graviter prohiberi usum artis Chirurgicæ per sectionem, incisionem, & adustionem, idque non tantum propter inde-

cen-

centiam Statûs, sed principaliter propter periculum mortis inferendæ *c. sententiam, ne Clerici, vel Monachi*: ubi inter alias prohibitiones cooperationis ad mortem alterius dicitur: *nec ullam Chirurgiæ artem Subdiaconus, Diaconus, vel Sacerdos exerceat, quæ ustionem, vel incisionem inducit*: Et cum hæc lex strictè interpretanda sit, ideo de solis Clericis, vel Monachis in majoribus Ordinibus constitutis, non item de minoribus intelligendam esse, monent DD. communiter. Valde Diana p. 4. tr. 2. resol. 24.

170 II. Clericus vel Monachus in Sacris constitutus contra prohibitionem exercens Chirurgiam per sectionem, vel ustionem, etiam omni adhibitâ cautelâ & diligentîâ, ne mors sequatur, si ea nihilominus præter omnem ejus intentionem per accidens, & merè casualiter sequatur, adhuc irregularis est ex speciali constitutione Juris. Communissima DD. apud *Molin. Laym. Filliuc. Dian.* sapè cit. constat *ex cap. tua nos. de homicid.* Ubi Pontifex requisitus, sive irregularis, & à Sacris arcedendus Monachus quidam Chirurgus, qui mulieris tumorem gutturis curare volens, ferro incidit, expressè prohibens ne se vento exponeret, ne fortè aër subintrans casum mortis adferat: illa verò neglecto salutari mandato, messis causâ, vento se exponit, & vento subintrante scissuram, multum sanguinis effundens, diem suum obijt: (ecce tibi, omni adhibitâ cautelâ homicidium merè casuale omninò involuntarium.) Respondet Pontifex: *quod licet ipse Monachus multum deliquerit,*

alienum

alienum officium usurpando, quod sibi minimè congruebat, si tamen causa pietatis, & non cupiditatis id egerit, & peritus erat in exercitio chirurgia, omnemq; studuit, quam debuit, diligentiam adhibere, non est ex eo, quod per culpam mulieris contra consilium eius accidit, adeò reprobandus, quòd non post condignam satisfactionem cum eo misericorditer agi possit, ut divina Officia valeat celebrare; alioquin interdicienda est ei Sacerdotalis Ordinis executio de rigore. Hæc Pontifex satis clarè. Cæterùm quàmvis tale non sit verum forte homicidium contra quintum Præceptum Decalogi, censetur tamen homicidium ex interpretatione Juris ob reverentiam Divinorum ad irregularitatem ex homicidio incurrendam sufficiens, ut notat Filliuc. cit. c. 20. q. 6.

III. Excipiunt tamen DD. communiter casum, 71
necessitatis urgentis, quando absente laico jus naturale, & lex Charitatis exigeret mederi Clericum, etiam in Sacris constitutum ob rationem sæpè dictam: quia lex positiva Ecclesiæ non debet præjudicare Juri naturali, & Legi Charitatis: hinc Mol. tom. 4. tr. 2. disp. 57. n. 3. meritò ab irregularitate excusat quendam Sacerdotem, qui, in graveſcente per urbem peste, plurimorum apostemata incidit ex arte, curavitq; eâ felicitate, ut multis centenis hominibus vitæ, ac sanitati restituitis, quo tantùm objerint: quia (ait Molina) propter Epikeiam judicandum non est, sacros Canones tantum Charitatis exemplum, bonique publici utilitatem, voluisse irregularitate mulctare.

Et ibid. ab irregularitate excusat Clericum, qui se-
lulum venam aperuit infirmo, unde eidem mors se-
cuta est; eò quòd venæ sectio non sit chirurgia pro-
priè, quàm sacer Canon damnat in Clerico, sed po-
tius ad tonsores spectet, quàm chirurgos. Omi-
nò probabiliter, quamvis alii oppositum sentiant
apud Lugo, & Tamb. *cit. c. 14. §. 4. an. 16.*

172 IV. Insuper non improbabiler Monachus, vel
Clericus in Sacris, etiam extra necessitatem exer-
cens chirurgiam, secando, vel urendo ex arte, ad-
hibitaque debitâ cautelâ, ne mors sequatur, adeo-
que exclusâ omni culpa in materia homicidii con-
tra quintum Præceptum, etsi adhuc peccet contra
dictam prohibitionem SS. Canonum, non tamen
erit irregularis, si præter omnem intentionem ma-
rè casualiter accidat mors infirmi. Ita *Cominob.*
Joan. Præp. eosque citans Tamb. *c. 15. §. 4. n.*
11. Et tandem, licet pluribus locis contrarius,
etiam secutus Dian. *p. 11. tr. 7. ref. 8.* Et favet
Glossa ipsa in *cit. c. tua nos. verb. altoquin.* id est, si
non erat peritus, & si non adhibuisset diligentiam,
quam debuit, si ex cupiditate fecit &c. tunc scilicet
interdicenda est ei Sacerdotalis Ordinis executio:
ergo censet Pontifex, Monachum illum non fore
arcendum à Sacris tanquam irregularem, si in arte
peritus, diligentiam debitam adhibuit. Ratio est
quia irregularitas ex delicto homicidii etiam casualis
non incurritur ex sola inobedientia, seu trans-
gressione cujuscunque præcepti, sed ex actione ef-
ficente reatum homicidii: in proposito autem
abest reatus homicidii, quippe cujus periculum

per debitam cautelam sufficienter exclusum ; & certè cùm similia remedia fiunt ex arte, mors non præsumitur contigisse per applicationem medicorum, sed propter gravitatem morbi, vel vulneris : ergo etiam abesse debet pœna irregularitatis. Cæterum apud omnes in confesso est, si dictus Monachus vel Clericus in Sacris constitutus peccet contra artem in secando, urendo imprudenter, vel incautè se habendo, morte secuta, fore irregularem ex delicto homicidii, non jam merè casualis, sed mixti, & indirectè voluntarii, quippe cujus periculum prævidit, vel certè prævidere debuit, tamen sufficienter minimè præcavit. Unde universaliter Clericus, Monachus, vel quicumque alius, si non ad sit periculum in arte, ipse venam secet, vel quodvis medium applicet, si bona fide faciat, & in necessitate, maximè quando desperata salute infirmæ tale medicamentum probabiliter salutem allaturum speretur, nec peccat, nec irregularitatem incurrit, secuta inde morte infirmæ, ob rationem datam n. 171. Certo autem incurreret, si imprudenter & incautè se gereret.

§. II.

Medicus.

OMnibus Clericis, vel Monachis in Sacris constitutis, vel beneficiatis, Jure Canonico interdicitur studium, & exercitium totum artis Medicæ, vel Chirurgiæ, tanquam alienum à sua professione, & indecens suo statui, extra tamen casum necessitatis, vel pietatis : ut si medendum sit personis miserabilibus, præsertim consanguineis, ut docent

C 6 2

Mendo-

173

404 *Traët. V. in V. Præceptum Decalogi Cap. III.*
Mendoza, Navar. c. 25. num. 110. Sanch. lib. 6.
Moral. c. 14. n. 18. Laym. c. 10. num. 3. Dian.
p. 6. rr. 7. resol. 50. At certè disertè hoc negat
Sayrus de Cens. lib. 7. c. 6. n. 11. apud Tamb. cit.
n. 4. eo quòd de hac prohibitione nullus expressè
sit textus in toto Jure (certè ego reperire non po-
tui) adeò ut etiam Clericus, vel Monachus eam
artem medicinæ sine unctione, vel sectione exercens,
dicatur exercere opus licitum, seu dare operam rei
licitæ. Sed quidquid sit de hac prohibitione, in
resolve breviter.

[174] I. Medicus arte peritus, ex arte infirmis op-
ram navans, medicamenta præscribens, deque mi-
libus, & noxiis monens, neque peccat, neque irre-
gularitatem incurrit, quamvis plerique infirmi præ-
ter ejus intentionem moriantur: idque etiam si Cle-
ricus sit, vel Monachus: nam quidquid sit de dicta
prohibitione, certum est pro exercitio medicinæ
sine sectione, vel unctione, nullam esse irregularita-
tem decretam, ut constat ex citatis Canonibus &
sentent. c. tua nos; ubi Glossa, Canonista, & DD.
communiter. *Dices*, si Medicus ex arte operans
secuta morte infirmi nulla irregularitate afficitur,
cur ergo Judex ex virtute Justitiæ malefactorem ce-
pitis damnans, secuta morte irregularis efficitur?
R. pro ratione principali debere esse voluntatem
Pontificis ita disponentis. Ratio autem congruen-
tiæ est: quia Judex sua actione mortem malefacto-
ris, justè licèt, intendit, & vult, quæ intentio vide-
tur maculare lenitatem; quam Ecclesia in suis
Ministris requirit: at Medicus nullo modo in-
firmit

firmi mortem : imò sanitatem & vitam per se intendit.

II. Medicus, si ob imperitiam, vel negligentiam, vel aliquid aliud infirmi mortem causet, promoveat, acceleret, aut permittat culpabiliter, ex officio, vel pacto obligatus, peccat utique mortaliter contra Justitiam, & 5. præceptum Decalogi, cum onere restitutionis, & etiam irregularitatem secuta morte incurrit, quippe cujus causa injusta est. Communissima apud citat. Idemque est de Ministris seu assistentibus tali Medico, si advertant ejus imperitiam, & ipsi cooperentur. Idemque est de Pharmacopolis, si medicamenta corrupta pro bonis vendant, unde mors alicujus sequatur, ut ex communi notat *Tamb. n. 23.*

III. Medicus aegroto etiam desperato concedens, quæcunque libent appetitui vitiatò, etiam manifestè noxia, si inde mors notabiliter acceleretur, irregularis fiet; crudelis enim est pietas ista, quamvis mortem citius subire faciat: similiter Medicus curans fæminam prægnantem, si pharmacum propinet, vel venæ sectionem præscribat cum magno periculo abortus fœtus animati, siquidem peccet contra 5. Præceptum, utique irregularis erit; secus si non ita peccet.

IV. Eadem ratione juxta prædicta resolvendum est de aliis non medicis, potiones tamen, & pharmaca præbere solitis in ordine ad sanitatem; imò ad alios fines illicitos, v. g. 1. ad non concipiendum. 2. Ad fœtum nondum animatum ejiciendum. 3. Ad prolem concipiendam. 4. Ad amorem,

rem, vel etiam odium concipiendum, quod poculum amatorium, seu philtum appellari solet: si inde mors sumentis consequatur; si enim talia praebes, verè coram DEO nullum periculum praedens, nec de eo subdubitans, aut debitam adhibitam cautelam periculum fortè praevisum sufficienter praevideas, & nihilominus praeter omnem intentionem merè casualiter sequatur mors sumentis, ab irregularitate immunis eris, quantumvis alioquin gravissimè peccaveris. Hoc tamen discrimen in praedictis valdè notandum est; nam, quia medicamenta illa ad impediendam conceptionem, vel foetum excludendum efficacia plerumque solent esse valde violenta, ut timeri semper debeat, ne mortem afferant, morte secuta per se communiter irregulariter eris, & in foro externo pronuntiaberis; idque etiam in dubio juxta dicta suo loco: at verò in 3. & 4. casu, quia illa medicamenta non solent esse tantae efficaciae, faciliùs excusaberis ab irregularitate; semper tamen expendendum est genus medicamenti, quod si periculosum sit, & de periculo subdubitasti, morte secuta, ab irregularitate nemo te liberabit, quia tunc causa fuisti mortis illius, & in dubio praesumere debes; cum hic constet de corpore delicti, & solum dubitetur de efficacia cooperationis tuae, juxta dicta *Sect. 3. in subsect.*

§. III.

Infirmarius.

178 **I**nfirmis assistens, ac inserviens, si contra praeceptum Medici, vel temerè aliquid aegroti praebat.

beat sumendum, unde mors consequatur, omninò irregularis erit, ex delicto homicidii voluntarii, ut ex se patet, & latè videre potes apud Farinac. p. 2. v. *irregularitas n. 510.*

II. Quando infirmarius aliquid gerit circa ægro-179
tum, intendendo ejus mortem accelerare, quamvis motus misericordiâ, ne diutius æger crucietur, vel in agonia laboret: ut si infirmum moveat, ut sic citius moriatur, etiamsi id infirmus petierit, ut sæpè solent, secuta morte, homicida & irregularis erit: quia nec infirmarius, nec ipse infirmus sunt Domini vitæ; idque ex homicidio voluntario, ut ex *Henriquez* rectè notat *Tamb. cit. n. 25.* Attamen irregularitatem hanc ob motivum bonum dispensabilem esse ab Episcopo, notabo infra suo loco.

III. Quando sive ei officio, sive ex Superioris 180
mandato, sive ex frivola Charitate infirmi custodiam & obsequium suscepisti, & nihil positivè agendo sed solum negativè te habendo, aliquid omittas, vel negligas circa infirmum, etiam per culpabilem mortalem negligentiam, & si infirmus moriatur, peccabis quidem graviter contra Charitatem, vel etiam contra Justitiam, si ex officio, vel pacto inservire obligatus fueris, at irregularis non eris, secundum probabilem sententiam supra *Sect. 3. §. 4. resol. 2.* Hæc quidem incidentaliter, nunc ad propositum de homicidio casuali.

IV. Quando infirmarius circa infirmum bona 181
fide agit ea, quæ communiter infirmis exhiberi solent: ut si aliquid cibi, vel potûs ei præbeas bona fide etiam inconsulto Medico, si eum vertas de la-
tere

tere in latus, ut commodius dormiat, si eum erigas, vel subleves, ut cibum capiat commodius, si transferas de lecto in lectum &c. si hæc & similia bona fide agas, adhibitâ semper debitâ cautelâ, etsi præter omnem tuam intentionem inde acceleretur mors infirmi, non eris irregularis, quidquid aliqui scrupulosi dixerint contra. *Ratio est:* quia boni des, & solita Charitatis obsequia non debent tantum rigorosâ pœnâ puniri: neque enim ex defectu lenitatis, cum non sit Minister Justitiæ, potest incurrere irregularitatem: neque ex delicto, cum talis non graviter peccet; nec bellans in bello iusto, qui incurrunt hanc irregularitatem, ut sæpius dixi. Communis DD. cum *Navar. Sayrus, Fillinc. Dian. & alii apud Tamb. cit. l. 10. tr. 4. c. 15. §. 4. n. 28.*

Petes hic incidentaliter, in inciderit in irregularitatem Sacerdos ille, qui, cum non haberet aliam aquam, infantem moribundum projecit in puteum, ut sic proatâ simul formâ baptizaret. *R. per se loquendo omninò incurrisset, quia, ut suppono, peccavit occidendo innocentem: secus dicendum, si fecisset bona fide, vel ex bona conscientia, etsi erronea (quidquid sit de probabilitate illius Sententiæ de valore talis Baptismi) tunc enim quia non peccavit, irregularitatem non contraxit ex delicto, hæc enim non incurritur sine delicto. Tamb. de Bapt. c. 1. §. 4. num. 5. & 6.*

§. IV.

Venantes, Ludentes,

182 **C**lericis interdicitur Venatio famosa aprorum urforum &c. ut suo loco visum. Et hos ergo

in tali casu sibi prohibita venatione, adhibitâ etiam omni diligentia, secuto tamen homicidio, irregulares efficiunt *Navarrus, Cajet. Mol. & alii*; eò quòd talis venatio eis videatur prohibita ob periculum homicidii: idèmq; sentiunt, si ita contingat in similiter prohibita sibi agitatione taurorum, ubi majus apparet periculum. Sed æquè probabiliter id negant *Covar. Suar. Avila. Castropal. alii cum Laym. sepè cit.* ob oppositam rationem. Cùm enim venationi rarò admodum conjuncta sit hominis occisio, ideo non ob periculum homicidii, sed solùm ob status Ecclesiastici honorem Clericis interdicta censetur ejusmodi venatio. Universaliter ergo sive Clericus, sive laicus in quacunque venatione seu licita, seu prohibita, si citra omnem eorum culpam contingat hominem occidi, ut si per inculpabilem ignorantiam hominem ibi latere non advertat, nec suspicatus sit, vel si quid suspicatus est, cautè tamen se gessit, debitâ adhibitâ diligentia periculum cavendi, irregularis non erit: erit autem si imprudenter, & incautè se gessit. Ita cum aliis *Tamb. cit. §. 2. n. 25.*

II. Idèmq; sub eadem distinctione dicendum.
 1. De eo, qui foveam, seu laqueum aptat ad capiendas feras, & eo casu homo impingens moriatur.
 2. De nutrientibus feras, canes, tauros, leones, si aliquando aliis mortem afferant.
 3. De licitè, vel illicitè equitante in equo feroci, calcitroso, indomito, & casu hominem deformante.
 4. De licitè vel illicitè cædente arborem, attollente ligna, fortè hominem opprimente, sicq; de similibus: semper enim,

C c s

enim,

enim, si satis cautè te gessisti, irregularis non eris: si secus, eris. Ratio patet ex dictis.

183 III. Sive Clericus, sive laicus ludens, ludo seu illicito, seu illicito, vel prohibito, etiam in materia homicidii, qualis est hastiludium, tractatio gladiatorum, agitatio taurorum, secuta alicujus hominis morte, non erit irregularis, si sufficienter ne mori sequatur, præcavit: erit autem, si sufficienter, non præcavit, vel præcavere non potuit; debebat enim tunc ludum omninò relinquere, si sufficienter mortem alicujus cavere non poterat. Eademque ratione, & distinctione resolvendum est de ludente, saltante, saltante, vel quomodolibet incautè agente cum muliere gravida: ut si gravidam impetuosè excites ad choreas, vel inter saltandum agites, comprimias: si puellæ meticulosæ jocans repentinè incutias metum, vel simile quid agas; unde abortus sequatur foetus animati (idèmq; dicendum respectu cujuscunque alterius) non eris immunis ab irregularitate, si malum suspicatus, cautè te non gessisti, prout in Jure supponitur se gessisse Clericus ille foeminam gravidam zonâ trahens: item alius fallacè accinctus ludens. Sed eris omninò liber, si incolpatè nihil omninò es suspicatus mali, vel si quid suspicatus, cautè te habuisti.

184 IV. Similiter is, qui in ludo pilæ, v.g. dum adversarium propellit, ne pilam proripiat, vel dum pilam jactat, puerum transeuntem, vel intercurrentem interficit: qui cum alio colluctans, illum impellens casu occidit: is, qui nivis globos in alios per jocum projiciens, aliquem graviter ferit, lapide

fortè

fortè in nivis globo latente occidit. Hæc & similia agentes regulariter ab irregularitate non afficientur, quia supponuntur nihil periculi advertisse: nam secus, afficientur sine dubio, si periculum prævisum debite non præcaverunt, vel ab actione tam periculosa non abstinuerunt. At quid, si plures ita temerè jaceant pilas, lapides &c. absque tamen intentione ulla, & communi conventionem occidendi, à quibus constat transeuntem aliquem esse occisum, ignoratur autem ex cujus ictu? Neminem fore irregularem docet *Avila*: quia quilibet potest prudenter sibi persuadere suum jactum non fuisse causam mortis: idque verum esse crederem, si projicientes fuerunt valde multi v. g. 12. 20. 30. at verò, si fuerunt valde pauci, utpote duo, vel tres tantum, meritò omnes irregulares pronuntiat *Tamb.* cit. c. 15. §. 2. num. 34. quia tunc quilibet prudenter poterit judicare, vel certè debet dubitare suum jactum fuisse causam mortis: dubius autem de causato à se homicidio, debet se tenere irregularem juxta dicta suo loco. Idemque esset, si etiam ex multis projicientibus aliquis ob peculiarem circumstantiam dubitet suum jactum fuisse causam mortis.

SUBSECTIO.

Casus ambigui irregularitatis ex homicidio casuali.

SUMMARIUM.

186. Usque ad n. 109. An, quando, & qualiter peccet, & irregularis evadat, qui committit homicidium in ebrietate, furore, somno &c.

190. Vt.